

تأثیر آموزش خود نظارتی بر انگیزش پیشرفت دانش آموزان نارساخوان

علی عسکری^۱، زیبا دلکاه^۲

۱- عضو هیئت علمی دانشگاه بیرجند

۲- دانشجوی کارشناسی علوم تربیتی دانشگاه فرهنگیان پردیس امام سجاد(ع)

ali.asgari.edu@gmail.com

چکیده

مطالعه حاضر باهدف تعیین تأثیر آموزش خود نظارتی بر انگیزش پیشرفت در دانش آموزان نارساخوان انجام شد. پژوهش حاضر یک مطالعه نیمه تجربی با طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه کنترل می باشد. ۳۲ نفر با استفاده از روش نمونه گیری در دسترس و مبتنی بر هدف از جامعه آماری دانش آموزان دارای نارساخوانی شهرستان بیرجند در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ انتخاب و به طور تصادفی در دو گروه آزمایش (۱۶ نفر) و کنترل (۱۶ نفر) قرار گرفتند. گروه آزمایش طی ۱۰ جلسه ۶۰ دقیقه ای (دو روز در هفته) آموزش خود نظارتی را به صورت گروهی (دو گروه ۸ نفره) دریافت نمودند، درحالی که گروه کنترل تنها از آموزش های مدرسه بهره مند شدند. قبل و بعد از مداخله و در مرحله پیگیری، پرسشنامه انگیزش پیشرفت اجرا و نمرات دروس اصلی (علوم، ریاضی، فارسی و املاء) به عنوان معیاری برای اندازه گیری پیشرفت تحصیلی جمع آوری و ثبت شد. داده ها نیز با استفاده از آزمون تحلیل کوواریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. یافته ها نشان می دهد که آموزش برنامه خود نظارتی منجر به افزایش انگیزش پیشرفت در دانش آموزان با اختلال نارساخوانی در گروه آزمایش شده است و این تأثیر در مرحله پیگیری در طولانی مدت پایدار بوده است ($p < 0/05$). همچنین نتایج نشان داد که آموزش برنامه خود نظارتی منجر به بهبود پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با اختلال نارساخوانی در گروه آزمایش شده است و این تأثیر در مرحله پیگیری در طولانی مدت پایدار بوده است ($p < 0/05$). برنامه خود نظارتی تأثیر مثبتی بر انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان نارساخوان داشته است بنابراین، می توان از آن به عنوان روش درمانی مؤثر برای رفع مشکلات انگیزشی و عملکرد تحصیلی این دانش آموزان بهره گرفت. این روش می تواند مورد استفاده روان شناسان، معلمان، مربیان مدارس ویژه، والدین و کلیه کسانی که با این افراد در ارتباط هستند قرار گیرد.

کلیدواژه ها: نارساخوانی، انگیزش پیشرفت، خود نظارتی

مقدمه

ناتوانی یادگیری^۱ یکی از بزرگ ترین و بحث انگیزترین مقوله های آموزش و پرورش استثنایی است (فلچر^۲، ریدلیون^۳، فاجس^۴ و بارنز^۵، ۲۰۱۲). یکی از رایج ترین ناتوانی در میان دانش آموزان، نارساخوانی^۶ می باشد (کاپلان^۷ و سادوک^۸، ۱۳۹۰). نارساخوانی

1. Learning disabilities
2. Fletcher, j.
3. Reid Lyon, G.
4. Fuchs, L.
5. Barnes, M.
6. Dyslexia
7. Kaplan, H.
8. Sadocks, B.

یک ناتوانی یادگیری خاص است که منشأ عصب روان‌شناختی دارد. نارساخوانی با مشکلاتی در شناسایی درست و روان کلمات، توانایی ضعیف در هجی کردن^۱ و رمزگشایی^۲ توصیف شده است. این مشکلات به نقص‌هایی در ارتباط با سایر توانایی شناختی منجر می‌گردد و مانع رشد دانش واژگان و زمینه‌ای می‌شود و با آموزش‌های کلاسی ارتباط غیرقابل‌انتظار دارد (انجمن بین‌المللی نارساخوانی^۳، ۲۰۰۸).

دانش آموزان مبتلابه نارساخوانی دائماً با چالش‌های آموزشی مواجه هستند (کریس^۴، ۲۰۰۹)، که تأثیر منفی زیادی بر روی انگیزش پیشرفت^۵ دانش آموزان دارد و در اکثر مواقع ریشه اختلالات در دروس دیگر به نارساخوانی برمی‌گردد (صدقتی، فروغی، شفیع و مرثی، ۱۳۸۸). دانش آموزان نارساخوان معمولاً در مهارت‌های شناختی^۶ و فراشناختی^۷ دچار مشکل می‌باشند (هالاها^۸، لوید^۹ و کافمن^{۱۰}، ۱۳۹۰). این دانش آموزان شیوه‌های بدیل تکمیل تکلیف را به هنگام مواجهه با مشکلات امتحان نمی‌کنند، معتقدند که در چنین موقعیت‌هایی کاری از آنان بر نمی‌آید (شریفی درآمدی، ۱۳۸۰). به علت شکست‌های پی‌درپی که در طول خواندن با آن مواجه می‌شوند نگرش منفی نسبت به خواندن پیدا می‌کنند (میهن‌دوست، ۲۰۱۱). به همین خاطر انگیزش خود را برای خواندن و پیشرفت از دست می‌دهند و این کمبود انگیزش آنان را دچار درماندگی آموخته‌شده می‌کند (میهن‌دوست، ۲۰۱۲). آنچه غلبه بر مشکلات انگیزشی را برای معلمان، والدین و افراد دارای ناتوانی یادگیری دشوار می‌سازد درهم تنیدگی مشکلات شناختی و انگیزشی در دانش‌آموزان نارساخوان می‌باشد و به دانش‌آموزان کمک می‌کند بر موفقیت یا شکست‌های خود نظارت کنند و موجب بهبود انگیزش لازم برای پیشرفت می‌شود (کافمن و هالاها، ۱۳۹۰).

با توجه به آمارها از میان اختلالات یادگیری، نارساخوانی شایع‌ترین اختلال در میان کودکان سن مدرسه می‌باشد که تعداد زیادی از افراد را تحت تأثیر قرار می‌دهد (توکلی زاده و ابراهیمی قوام، ۲۰۱۱). معمولاً این دانش‌آموزان در درک و تمیز حروف و صداها، برقراری ارتباط بین واج‌ها، نام‌گذاری حروف و بازنمایی آن‌ها، درک معنی گروهی از کلمات نوشتاری در قالب جمله، حافظه کوتاه‌مدت، ادراک دیداری و شنیداری و مهارت‌های حرکتی ضعیف هستند (پاکادانیا و احمدپناه، ۱۳۸۶). انگیزش پیشرفت یعنی میل یا اشتیاق برای کسب موفقیت و شرکت در فعالیت‌هایی که موفقیت در آن‌ها به کوشش و توانایی شخصی وابسته است. دانش‌آموزانی می‌توانند این مشکلات را به خوبی پشت سر بگذارند که سطح بالایی از انگیزش پیشرفت داشته باشند (اسلاوین، ۲۰۰۶ به نقل از سیف، ۱۳۸۶). وقتی فرد باور داشته باشد که می‌تواند موفق شود، این باور یک عامل پیش‌بینی‌کننده در موفقیت افراد به شمار می‌آید (زراعت و غفوریان، ۱۳۸۸). درواقع انگیزش پیشرفت نقش اساسی و مهمی در محیط آموزشی و یادگیری دارد و موتور حرکت فرد برای رفتارهایی است که به یادگیری بهتر و مؤثر منجر می‌شود (صمدی و دواپی، ۲۰۱۱).

با توجه به عدم دستیابی محقق به پژوهشی با همین عنوان، پژوهش حاضر به دنبال پاسخگویی به این سؤال است که آیا آموزش خودنظارتی بر انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان نارساخوان تأثیر می‌گذارد؟ میزان شیوع نارساخوانی در جمعیت دانش‌آموزی ایران ۴ تا ۱۲ درصد و در پژوهش دیگر ۵/۵ درصد گزارش شده است. با توجه به اینکه ایران کشور جوانی است، حتی شیوع کمتر از این میزان می‌تواند جمعیت وسیعی را مبتلا سازد (کریم‌زاده، شیرازی و نیلی پور، ۱۳۸۷). بنابراین توجه به ابعاد مختلف خواندن و پرورش آن به‌ویژه در سنین رشد و سال‌های آغازین یادگیری امری است اجتناب‌ناپذیر که باید مدنظر متخصصان ویژه مراکز آموزشی قرار گیرد (کریمی نوری و مرادی، ۱۳۸۷). علاوه بر این هنگامی که ما به خواندن به‌عنوان مبنایی در روند آموزش اشاره می‌کنیم بدین معنا نیست که تنها از لحاظ آموزشی

1. Spelling
2. Decoding
3. International Dyslexia Association
4. Chris, S.
5. Motivation
6. Cognitive
7. Metacognitive.
8. Hallahan, D.
9. Lloyd, J.
10. kauffman, M

و تحصیلی اهمیت دارد بلکه اهمیت آن بیش از هر فعالیتی در زندگی ماست (کارولینای و همکاران، ۲۰۱۲). دانش‌آموزانی که در این حیطه ضعیف هستند با مشکلات فراوانی مواجه می‌شوند. معمولاً این دانش‌آموزان در اثر شکست‌های تحصیلی مکرر و موفقیت‌های ناکافی در امر تحصیلات، انگیزش خود را برای تلاش و کوشش از دست می‌دهند (مکارم، ۱۳۸۲). بارها دیده شده است این دانش‌آموزان از لحاظ توانایی و استعداد تحصیلی و به عبارت دیگر هوش کلی بسیار شبیه به هم هستند، اما انگیزش لازم را برای یادگیری و پیشرفت ندارند (سیف، ۱۳۸۲).

درواقع انگیزش پیشرفت زمانی اتفاق می‌افتد که یادگیرنده به طور مستقل از یک یا چند راهبرد برای رسیدن به هدف یادگیری استفاده کند (شارون و همکاران، ۲۰۱۱). لذا باید روش مؤثر برای افزایش انگیزش در این دانش‌آموزان در نظر گرفته شود که یکی از این روش‌ها خودنظارتی می‌باشد (لواسانی، میرحسینی، حجازی و داودی، ۲۰۱۱). دانش‌آموز با استفاده از این راهبرد نتیجه کارش را ارزشیابی می‌کند در صورتی که نتیجه این ارزشیابی که از خود داشته است مثبت باشد انگیزش او برای یادگیری بیشتر و باعلاقه و پشتکار به انجام کارها می‌پردازد (سیف، ۱۳۸۶). اهمیت این راهبرد در کلاس درس در زمینه انگیزش و زمینه پیرامونی محیط یادگیری ثابت شده است. وقتی که دانش‌آموز بتواند از راهبرد خودنظارتی استفاده کند انگیزش بیشتری را برای کامل کردن تکالیف یادگیری به طور موفقیت‌آمیز پیدا می‌کند (لواسانی و همکاران، ۲۰۱۱). به کارگیری این راهبرد به همراه بهره‌گیری از نظام‌های تقویتی، اثر مثبت و پایداری بر رفتارهای مربوط به توجه و تمرکز دانش‌آموزان و همچنین رفع نقایص شناختی در آنان دارد که این هر دو منجر به بهبود عملکرد تحصیلی در کودکان می‌شود (هالاها و همکاران، ۱۳۹۰).

بنابراین، همان‌طور که گفته شد افراد با نارسایی خواندن در صورت عدم رفع ناتوانی‌شان به انواع مشکلات دچار می‌گردند. با توجه به این مسئله و نیز با عنایت به اینکه نسبت مبتلایان به نارساخوانی بیشتر از انواع دیگر اختلالات یادگیری است و همچنین به دلیل اینکه معمولاً در کشور ما به آموزش راهبردهای شناختی و فراشناختی از جمله راهبرد خودنظارتی و همچنین مشکلات انگیزشی این دانش‌آموزان در محیط‌های آموزشی از سوی معلمان و آموزشگران توجه چندانی نمی‌شود، ضرورت انجام پژوهش حاضر احساس می‌شود.

لذا در صورت مؤثر بودن آموزش راهبرد خودنظارتی، نتایج این پژوهش می‌تواند مورد استفاده معلمان، مربیان مدارس ویژه، روانشناسان، والدین و کلیه کسانی که با این دانش‌آموزان در ارتباط هستند قرار گیرد.

فتحعلی پور، غباری بناب و به پژوه (۱۳۹۲) با آموزش راهبرد خودنظارتی توجه در دانش‌آموزان نارساخوان دریافتند که آموزش این راهبرد در افزایش توجه و بهبود درک مطلب این دانش‌آموزان مؤثر بوده است. نتایج پژوهش گل پرور، میرنسب و فتحی آذر (۱۳۸۹) نشان داد که آموزش راهبرد خودنظارتی توجه، موجب بهبود عملکرد حل مسئله در دانش‌آموزان پایه چهارم ابتدایی دچار اختلال ریاضی می‌شود. چراغ ملایی، خسروی و بنی جمال (۱۳۸۹) با بررسی اثربخشی آموزش راهبرد خودنظارتی بر کاهش علائم مرضی دختران ۱۲-۶ ساله مبتلا ADHD با استفاده از طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه گواه دریافتند که آموزش این راهبرد در کاهش علائم مرضی این کودکان مؤثر بوده است. نتایج تحقیقات لواسانی و همکاران (۲۰۱۱) نشان داد که آموزش مهارت‌های خودنظارتی نقش مهمی در افزایش اعتمادبه‌نفس، انگیزه تحصیلی دانش‌آموزان عادی داشته است.

هدف پژوهش

تعیین تأثیر آموزش خودنظارتی بر انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان نارساخوان

فرضیه

آموزش خودنظارتی انگیزش پیشرفت دانش‌آموزان نارساخوان را افزایش می‌دهد.

روش‌شناسی پژوهش

نوع مطالعه تجربی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل می‌باشد. جامعه آماری شامل دانش‌آموزان نارساخوان پسر مقطع ابتدایی شهرستان بیرجند در سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ می‌باشد. اندازه نمونه با توجه به ملاک‌های ورود و خروج از میان کلیه دانش‌آموزان نارساخوان مدارس شهری شهرستان بیرجند به روش تصادفی ساده، انتخاب و از این تعداد نیمی به صورت تصادفی در گروه‌های مداخله و کنترل جایگزین خواهند شد. داده‌ها از طریق پرسش‌نامه انگیزش پیشرفت هرمنس استخراج شده است.

ابزار پژوهش

پرسشنامه انگیزش پیشرفت

این پرسشنامه در سال ۱۹۷۰ توسط هرمنس^۱ بر مبنای دانش نظری و تجربی موجود درباره نیاز به پیشرفت و با بررسی پژوهش‌های مربوط در این زمینه ساخته شد. پرسشنامه دارای ۲۹ سؤال است که به صورت جملات ناتمام می‌باشد. به دنبال هر جمله چند گزینه داده شده است که بر مبنای نه ویژگی که متمایزکننده افراد دارای انگیزش پیشرفت بالا از افراد با انگیزش پیشرفت پایین به شرح زیر تهیه گردید: ۱- بالا بودن سطح آرزو ۲- انگیزش قوی برای تحرک به سوی بالا ۳- مقاومت طولانی در مواجهه با تکالیف با سطح دشواری متوسط ۴- تمایل به اعمال تلاش مجدد در انجام تکالیف نیمه‌تمام ۵- ادراک پویایی از زمان، یعنی احساس اینکه امور سریع روی می‌دهند. ۶- آینده‌نگری ۷- توجه به ملاک شایستگی و لیاقت در انتخاب دوست و همکار ۸- بازشناسی از طریق عملکرد خوب در کار ۹- انجام دادن کاری به نحو احسن (کرمی، ۱۳۸۶).

این پرسشنامه توسط دانش‌آموزان تکمیل می‌شود. سؤالات پرسش‌نامه به صورت جملات ناتمام می‌باشد. به دنبال هر جمله چند گزینه داده می‌شود. جهت یکسان‌سازی ارزش سؤالات برای هر ۲۹ سؤال پرسشنامه ۴ گزینه نوشته می‌شود این گزینه‌ها به حسب اینکه شدت انگیزش پیشرفت از زیاد به کم یا کم به زیاد باشد به آن‌ها نمره داده می‌شود. نمره‌گذاری پرسش‌نامه با توجه به ویژگی‌های ۹ گانه که سؤالات بر اساس آن‌ها تهیه شده است، انجام می‌گیرد. بعضی از سؤالات به صورت مثبت و بعضی دیگر به صورت منفی ارائه می‌شود در سؤالات شماره ۱، ۴، ۹، ۱۰، ۱۴، ۱۵، ۱۶، ۲۰، ۲۳، ۲۷، ۲۸ و ۲۹ به گزینه الف ۱، به گزینه ب ۲، به گزینه ج ۳ و گزینه د ۴ و در سؤالات شماره ۲، ۳، ۵، ۶، ۷، ۸، ۱۱، ۱۲، ۱۳، ۱۷، ۱۸، ۱۹، ۲۱، ۲۲، ۲۴، ۲۵ و ۲۶ به الف ۴، به ب ۳، ج ۲ و د ۱ داده می‌شود و دامنه تغییرات نمرات از ۲۹ تا ۱۱۶ می‌باشد. نمره کل یعنی نمره‌ای که از مجموع سؤالات به دست می‌آید اگر بالا باشد نشانگر انگیزش پیشرفت بالا و نمرات پایین بیانگر انگیزش پیشرفت پایین در فرد می‌باشد.

برای اولین بار، اعتبار پرسش‌نامه در ایران از روش محاسبه آلفای کرونباخ، ضریب اعتبار ۰/۸۴ بدست آمده است (کرمی، ۸۶). همچنین پژوهش هومن و عسگری (۱۳۷۹) باهدف ساخت اعتباریابی، رواسازی و هنجاریابی آزمون انگیزش پیشرفت ضریب اعتبار آزمون را با استفاده از آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۰ گزارش کرده است. از آنجایی که هرمنس (۱۳۶۳) سؤالات این پرسشنامه را بر اساس پژوهش‌های قبلی درباره انگیزش پیشرفت نوشته و در نهایت ضریب همبستگی هر سؤال را با رفتارهای پیشرفت محاسبه کرده است از این نظر آزمون دارای روایی می‌باشد ضریب همبستگی گزارش شده برای سؤالات پرسشنامه به ترتیب سؤالات در دامنه‌ای از ۳۷ تا ۵۷ می‌باشد.

روش اجرا

ابتدا از دانشگاه معرفی‌نامه‌ای مبنی بر انجام پژوهش مربوط به مقاله برای سازمان آموزش و پرورش دریافت می‌گردد و با مراجعه به سازمان آموزش و پرورش شهرستان بیرجند برای ورود به مدارس (عادی) شهرستان معرفی‌نامه اخذ می‌شود. پس از

ورود به مرکز و برگزاری جلسه توجیهی با مدیر مدرسه و معلمان و با ذکر ضرورت پژوهش برای معلمان این دانش آموزان، از آن‌ها رضایت مبنی بر شرکت این دانش آموزان در پژوهش اخذ می‌شود. سپس تمامی دانش‌آموزانی که از نظر معلمان و با توجه به پرونده تحصیلی آن‌ها مشکوک به نارساخوانی هستند انتخاب و به منظور تشخیص اولیه دانش آموزان نارساخوان، آزمون تشخیص نارساخوانی گرفته می‌شود. سپس بر اساس معیارهای ورود و نمرات دانش آموزان ۳۲ نفر به عنوان نمونه پژوهش انتخاب می‌شوند. سپس دانش آموزان به تصادف در دو گروه آزمایش و کنترل قرار داده می‌شوند. گروه آزمایش در ۱۰ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای (هفته‌ای دو جلسه) به صورت گروهی در برنامه آموزش خودنظارتی (که به طور تفصیلی در محتوای جلسات ارائه شده است) شرکت می‌کنند و گروه کنترل در طی مدت انجام پژوهش هیچ‌گونه آموزش را دریافت نمی‌کنند ولی به لحاظ اخلاقی پس از انجام پژوهش دو جلسه مختصر آموزش خودنظارتی دریافت خواهند کرد. پس از اتمام جلسه دهم، پرسش‌نامه انگیزش پیشرفت مجدداً توسط هر دو گروه تکمیل می‌شود. در مرحله پیگیری ۲ ماه پس از اجرای پژوهش برای اطمینان از پایداری ماندن تأثیر آموزش روش خود نظارتی بر انگیزش پیشرفت دانش آموزان نارساخوان، آزمون انگیزش پیشرفت گرفته می‌شود.

محتوای جلسات آموزشی

شیوه‌ی اجرای روش خودنظارتی با الهام از برنامه درمانگری هالاها و هادسون (۲۰۰۲) سازمان‌دهی شده است این روش اساساً برای مهار توجه در دانش آموزان دارای ناتوانی یادگیری تدارک دیده شده است؛ اما از نظر هالاها و هادسون می‌توان آن را برای گروه‌های دیگر مانند کودکان دارای اختلال رفتاری- عاطفی، کودکان با اختلال بیش فعالی و نقص توجه و کودکان کم‌توان ذهنی استفاده کرد.

جلسه اول: معرفی فن خودنظارتی، آگاهی دادن از انگیزش پیشرفت، ارائه مثال‌هایی از فواید خودنظارتی، معرفی ابزارهای مورد استفاده برای اجرای خودنظارتی و الگوسازی استفاده از ابزارها می‌باشد.

جلسه دوم: ضمن مرور ۵ دقیقه‌ای از محتوای جلسه اول، مشکلاتی که دانش آموزان در خواندن متن دارند مشخص و معرفی می‌شوند.

جلسه سوم: بعد از اجرا و تمرین چک‌لیست‌ها توسط آموزش‌دهنده از دانش آموزان خواسته می‌شود آن‌ها را توضیح و نمایش دهند در این مرحله بازخورد و تحسین کلامی ارائه می‌شود.

جلسه ۴، ۵، ۶ و ۷: برنامه خودنظارتی همراه با متن خوانی با دانش‌آموزان تمرین و تکرار می‌شود. در هر مرحله از چک‌لیست و ضبط صوت استفاده می‌شود.

جلسه هشتم: در این مرحله، ابزارهای نشانه‌های صوتی که قبلاً تمرین می‌شدند کنار گذاشته می‌شود.

جلسه نهم: در این مرحله فهرست بازبینی که در جلسات قبل تمرین می‌شد به تدریج کنار گذاشته می‌شود (حذف وابستگی نسبت به ابزارهای خودنظارتی)

جلسه دهم: دانش آموزان خودنظارتی را در حین متن‌خوانی شخصاً بر عهده می‌گیرند و آن را تمرین و تکرار می‌کنند. در پایان این مرحله ارزیابی اثرات آموزش خود نظارتی پرداخته می‌شود.

یافته‌ها

جهت بررسی فرضیه تحقیق از آزمون تی زوج استفاده شد. نتایج نشان می‌دهد که میانگین‌ها به طور معنی‌دار بعد از آموزش خود نظارتی ($M_{pos} = ۳,۳۳۸۴$) نسبت به قبل از آموزش ($M_{pre} = ۲,۷۹۷۹$) انگیزش پیشرفت افزایش یافته است. Spss به طور خودکار همبستگی میان زوج‌ها را محاسبه می‌کند. جدول همبستگی بیان می‌کند که همبستگی مثبت معنی‌دار میان انگیزه پیشرفت تحصیلی قبل و بعد از آموزش خود نظارتی مشاهده می‌شود. همچنین با ۹۵٪ اطمینان می‌توان بیان کرد که تفاوت میان میانگین‌ها ($M = ۰,۵۵$) بین کرانه پایین ($-۰,۸۰۵۲۷$) و کرانه بالا ($۰,۲۹۸۵$) قرار می‌گیرد. از آنجایی که

سطح معنا داری کوچک تر از $0,05$ می باشد بنابراین این می توان فرضیه صفر را رد کرد. فرضیه صفر بیان می کند که آموزش خودنظارتی انگیزش پیشرفت دانش آموزان نارساخوان را افزایش نمی دهد. نتایج بدست آمده از تحلیل نشان می دهد که تفاوت معناداری در انگیزه پیشرفت قبل و بعد از آموزش خودنظارتی با t -test برابر با $-4,42$ و درجه آزادی 31 و سطح احتمالات کمتر از $0,05$ وجود دارد که می توان نتیجه گرفت آموزش اثربخش بوده و باعث افزایش انگیزش پیشرفت شده است.

جدول ۱- آزمون نمونه های همبسته

	تفاوت زوج ها					ستون ارزش	درجه آزادی	سطح معناداری
	میانگین	انحراف معیار	میانگین خطای انحراف معیار					
				کرانه بالا	کرانه پایین			
پیش آزمون-پس آزمون	$-0,55054$	$0,6696$	$0,1243$	$-0,8052$	$-0,29580$	$-4,427$	31	$0,05$

بحث و نتیجه گیری

با توجه به این که بسیاری از پژوهش ها به کمبود انگیزش پیشرفت در دانش آموزان دارای اختلال نارساخوانی اشاره کرده اند، این پژوهش با هدف تأثیر آموزش خود نظارتی بر انگیزش پیشرفت در پسران مقطع ابتدایی دارای اختلال نارساخوانی انجام گرفت. فرضیه این پژوهش به این صورت مطرح گردید که آموزش خود نظارتی انگیزش پیشرفت دانش آموزان نارساخوان را افزایش می دهد. بعد از 10 جلسه آموزش خود نظارتی، نتایج تحلیل نشان داد که تفاوت معناداری در نمرات انگیزش پیشرفت دانش آموزان گروه آزمایش، نسبت به دانش آموزان گروه کنترل پس از آموزش خود نظارتی وجود دارد که نشانگر آن است که خود نظارتی در بهبود انگیزش پیشرفت دانش آموزان نارساخوان مؤثر است ($P < 0/01$). بنابراین فرضیه فوق تأیید شد. علاوه بر این نتایج حاصل از مطالعه پیگیری نشان داد که تأثیر ایجاد شده بر گروه آزمایش در انگیزش پیشرفت در طول زمان نیز ادامه داشته است. اگرچه پژوهشی مشابه با پژوهش حاضر یافت نشد اما در نزدیک ترین پژوهش ها به پژوهش حاضر می توان به نتایج پژوهش های زیر اشاره کرد:

نتایج پژوهش شیردل و همکاران (۱۳۹۲) که بر روی دانش آموزان مقطع دبیرستان صورت گرفت نشان داد بین راهبردهای یادگیری خودتنظیمی و انگیزش پیشرفت رابطه معناداری وجود دارد. به عبارت دیگر، هرچه نمرات راهبردهای خودتنظیمی دانش آموزان در یادگیری بالاتر باشد، انگیزش پیشرفت آنان نیز بالاتر خواهد بود.

فتحعلی پور، غباری بناب و به پژوه (۱۳۹۲) با آموزش راهبرد خودنظارتی توجه در دانش آموزان نارساخوان دریافتند که آموزش این راهبرد در افزایش توجه و بهبود درک مطلب این دانش آموزان مؤثر بوده است. نتایج پژوهش گل پرور، میر نسب و فتحی آذر (۱۳۸۹) نشان داد که آموزش راهبرد خود نظارتی توجه، موجب بهبود عملکرد حل مسئله در دانش آموزان پایه چهارم ابتدایی دچار اختلال ریاضی می شود. چراغ ملایی، خسروی و بنی جمال (۱۳۸۹) با بررسی اثربخشی آموزش راهبرد خودنظارتی بر کاهش علائم مرضی دختران $6-12$ ساله مبتلا ADHD با استفاده از طرح پیش آزمون و پس آزمون با گروه گواه دریافتند که آموزش این راهبرد در کاهش علائم مرضی این کودکان مؤثر بوده است. نتایج تحقیقات لواسانی و همکاران (۲۰۱۱) نشان داد که آموزش مهارت های خود نظارتی نقش مهمی در افزایش اعتمادبه نفس، انگیزه تحصیلی دانش آموزان عادی داشته است.

هدف از انجام این پژوهش تأثیر آموزش خودنظارتی بر انگیزش پیشرفت دانش آموزان نارساخوانی بود. نتایج به دست آمده از این پژوهش نشان داد راهبرد خودنظارتی به عنوان یکی از مؤلفه های فراشناختی باعث شد که دانش آموزان در درک نقاط قوت و ضعفها، انتخاب اهداف واقع بینانه، برنامه ریزی برای رسیدن به هدف و ارزشیابی کارها بهتر عمل کنند، بنابراین آنها کنترل بیشتری بر اعمال خود داشتند. از طرفی به کارگیری این راهبرد از دل مشغولی های ذهنی و حواس پرتی در حین انجام

تکلیف جلوگیری به عمل آورد. بنابراین آموزش این راهبرد و یادگیری آن توسط دانش‌آموزان باعث شد آن‌ها با آمادگی و اعتمادبه‌نفس بیشتری در جلسات مداخله و حتی کلاس‌های درس حاضر شوند و در نتیجه پیشرفت بهتری در عملکرد تحصیلی داشته باشند و در نتیجه رشد مثبت در انگیزه پیشرفت خود را تجربه کنند.

همچنین در برنامه خودنظارتی مورد استفاده در این پژوهش دانش‌آموزان توانستند تک‌تک مراحل راهبرد خودنظارتی را به خوبی بیاموزند و بتوانند این مراحل را در مورد متن‌هایی که در اختیارشان قرار گرفته بود به خوبی به کار ببندند و در مراحل اولیه بر کار دانش‌آموزان نظارت زیادی می‌شد و کاستی‌ها به آن‌ها گوشزد می‌شد و موفقیت‌ها و پیشرفت‌هایشان مورد تشویق قرار می‌گرفت. هر چه میزان پیشرفت دانش‌آموزان افزایش می‌یافت به تدریج نظارت کمتر می‌شد و دانش‌آموزان کم و بیش می‌توانستند به صورت خودگردان راهبرد را به کار ببرند. در نهایت با بهبود این عوامل عملکرد تحصیلی بالاتری را در دانش‌آموزان شاهد بودیم.

در برنامه مبتنی بر خودنظارتی در این پژوهش سعی شد از طریق آموزش راهبرد خودنظارتی با در اختیار قرار دادن داستان‌ها و کتاب‌های قصه که به نوعی از نظر موضوع و محتوا و عکس‌های آن که برای دانش‌آموزان جذابیت داشت آن‌ها را به صورت خودجوش درگیر تکلیف کند و با دادن امتیازهای به دانش‌آموزان بعد از انجام تکلیف به صورت فردی و گروهی در آخر هر جلسه، پاداش‌هایی جهت تشویق دانش‌آموزان داده شود تا حدی که دانش‌آموزان بتوانند بدون هیچ‌گونه دریافت جایزه‌ای با علاقه ب روی تکلیف و وظیفه تمرکز نمودند. با افزایش تمرکز دانش‌آموزان و درک آن‌ها نسبت به تکلیف مورد علاقه انگیزه خاصی نسبت به انجام فعالیت و پیشرفت پیدا کردند.

با توجه به نتایج یافته‌ها و بررسی فرضیه‌ها می‌توان نتیجه گرفت که آموزش خود نظارتی باعث افزایش انگیزش پیشرفت و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نارساخوان می‌شود، روان‌شناسان، مربیان و معلمان که در ارتباط با این گروه از دانش‌آموزان در ارتباط هستند، می‌توانند از طریق آموزش خود نظارتی به این دانش‌آموزان، انگیزش پیشرفت و عملکرد تحصیلی این دانش‌آموزان را بهبود بخشند. عنصر مهمی که در اینجا اهمیت بسزایی دارد، علت موفقیت‌ها یا شکست‌هایی است که دانش‌آموز قبل از ارزیابی نهایی از خود جويا شود. برداشت فرد از شکست یا موفقیت موجب واکنش‌های عاطفی در او و رفتارهای آتی و پیدا کردن علل آن‌ها می‌شود، که از مهم‌ترین منابع انگیزشی در این دانش‌آموزان است.

منابع

۱. پاکادانیا، پ؛ احمدپناه، م. (۱۳۸۶). مروری بر پژوهش‌های اخیر، تهران: پژوهشگاه مطالعات آموزش و پرورش پژوهشکده کودکان استثنایی (۱): ۸-۲
۲. چراغ ملایی، ل؛ خسروی، ز؛ بنی جمال، ش. (۱۳۸۹). بررسی اثربخشی آموزش راهبرد خودنظارتی به کودکان بر کاهش علائم مرضی دختران ۱۲-۶ ساله مبتلا به ADHD، مجله مطالعات روان‌شناختی: ۶ (۴): ۳۷-۵۵
۳. زراعت، ز؛ غفوریان، ع. (۱۳۸۸). اثربخشی آموزش مهارت حل مسئله بر خود پنداره تحصیلی دانشجویان، مجله راهبردهای آموزش، (۱): ۲۳-۲۶
۴. سیف، ع. (۱۳۸۶). روانشناسی پرورشی نوین، چاپ ششم، تهران: نشر دوران
۵. سیف، ع. (۱۳۸۲). روان‌شناسی پرورشی، روان‌شناسی یادگیری و آموزش. ویراست نو. چاپ هشتم، تهران: انتشارات آگاه
۶. شریفی درآمدی، پ. (۱۳۸۰). مقدمه‌ای بر آموزش و پرورش کودکان ناتوان از نظریه تا عمل، چاپ اول، تهران: نشر روان‌سنجی.
۷. فتحعلی پور، غ؛ غباری بناب، ب؛ به پژوه، ا. (۱۳۹۲). اثربخشی آموزش راهبرد خودنظارتی توجه برافزایش توجه و درک مطلب در دانش‌آموزان با مشکلات خواندن، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی دانشگاه تهران
۸. کاپلان، ه؛ سادوک، ب. (۱۳۹۰). خلاصه روان‌پزشکی علوم رفتاری/ روان‌پزشکی بالینی، ترجمه: رضاعی، ف. چاپ دوازدهم تهران: انتشارات ارجمند. (تاریخ انتشار اثر اصلی: ۲۰۰۷).
۹. کرمی نوری، ر و مرادی، ع. (۱۳۸۷). آزمون خواندن و نارساخوانی. تهران: جهاد دانشگاهی.

۱۰. گل پرور، ف؛ میر نسب، م؛ فتحی آذر، ا. (۱۳۸۹). اثربخشی آموزش خودنظارتی توجه بر عملکرد حل مسئله ریاضی دانش آموزان پسر پایه چهارم ابتدایی دچار ناتوانی ریاضی، فصلنامه روان‌شناسی کاربردی سال: ۳ (۱۵): ۴۱-۵۴
۱۱. هالاهان، د؛ کافمن، ج. (۱۳۹۰). کودکان استثنایی، مقدمه‌ای بر آموزش‌های ویژه. ترجمه: حمید، ع؛ صابری، ه؛ هاشمی، ژ؛ محی‌الدین، م. چاپ پنجم، تهران: نشر ویرایش. (تاریخ انتشار اثر اصلی: ۲۰۰۳).
۱۲. هالاهان، د؛ لوید، ج؛ کافمن، ج؛ ویس، م؛ مارتینز، ا. (۱۳۹۰). اختلال‌های یادگیری «مبانی، ویژگی‌ها و تدریس مؤثر» ترجمه: علیزاده، ح؛ علمدارلو، ق؛ دهنوی، ص؛ شجاعی، س. چاپ اول، تهران: نشر ارسباران. (تاریخ انتشار اثر اصلی: ۲۰۰۵)
13. Mihandoost, Z. (2011). ameta-analysis review: reading attitude in students with learning disability. *Journal of Basic and Applied Scientific Research*; 8; 910-915.
14. Mihandoost, z. (2012).effect of bilateral training program on reading motivation and reading motivation program on reading skills: *International Journal of Humanities and Social Science*; 192- 195
15. Lavasani, M, Mirhosseini, F, Hejazi, E, Davoodi, M.(2011).The effect of self-regulation learning strategies training on the academic motivation and self-efficacy, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 29; 627 – 632.
16. Samadi, M, Davaii, M.(2011).a case study of the predicting power of cognitive, metacognitive and motivational strategies in girl students' achievements. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*; 32, 380.
17. Tavakolizadeh, J, Ebrahimi-Qavam, S.(2011). effect of teaching of self-regulated learning strategies on self-efficacy in students, *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 29;1096 – 1104
18. Fletcher, J. M., Reid Lyon, G., Fuchs, L. S., Barnes, M. A.(2012). *learning disabilities: from identificationto intervention*. 1ed. New York: Guilford Press.
19. Sharon, Z, Joseph, T, Elizabeth, D. (2011). *encouragingself-regulated learning in the classroom: A Review of the Literature*. Metropolitan Educational Research Consortium.10; 3- 28.

